

مراتب‌های امر با معروف

فاطمه قنبرزاده

اشاره:

شاید تا حالا برات پیش اومده که به مسأله خیلی مهم ذهن‌ت رو درگیر کرده باشه یا به مشکل خیلی بزرگ زندگی‌ت رو مختل کرده باشه، اما نتونسته باشی این مسأله رو با کسی درمیان بذاری یا با یه کارشناس در اون رابطه مشورت کنی. البته شاید هم دلیل موجهی برا این کارت داشتی، مثل این که مشکلات اون قدر شخصی و خصوصی بوده که روت نشده به کسی بگی یا این که مثلاً یه آدم درست و حسابی که هم قابل اعتماد باشد و هم با تجربه و کارشناس، پیدا نکردی.

اگر هم اون قدر آدم خوشبختی هستی که تا حالا تو این شرایط قرار نگرفتی، حتماً دور و اطرافت آدم‌هایی رو دیدی یا می‌شناسی که درگیر مشکل خاصی باشند، یا لایه‌لای درد و دل کردن‌های افراد متوجه مشکلات‌شان شدی و حالا دلت می‌خواد بدونی که چه جور می‌شه به این افراد کمک کرد یا جوابی به سؤالات‌شون داد.

تمام این مقدمات رو گرفتیم که بگم: قراره از این شماره توی مجله، یک صفحه جدید رونمایی بشه با عنوان «مشاور آشنا» که توی اون پرسش‌ها و مشکلات خاص افراد راجع به مباحث مختلف مشاوره‌ای در محورهای اخلاقی، اجتماعی و... پاسخ‌های کارشناسان مختلف در این زمینه‌ها

۴.

البته این کار با همکاری یکی از مراکز معتبر مشاوره‌ای کشور یعنی، در «مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی» انجام می‌شه که در این مرکز کارشناسان با تجربه و خبره که هم در علم روان‌شناسی و هم در علوم دینی و اسلامی تخصص لازم را دارند، به این‌گونه پرسش‌ها پاسخ

میدن، که ما قصد داریم تو هر شماره یک پرسش و پاسخ در موضوعات مختلف رو تو این صفحه مطرح کنیم.

سعی می‌کنیم که توی انتخاب پرسش‌ها جوانب مختلف مانند: فراوانی سؤالات در موضوعات خاص، بروز بودن و فراگیر بودن مسأله، اهمیت موضوع، ارتباط با نسل جوان و نوجوان و... را در نظر بگیریم، تا توانسته باشیم جوابی برای سؤالات‌های شما فراهم کنیم.

پیشنهاد می‌کنیم که حتماً نگاهی به این صفحه بیندازید، حتی اگر مشکل مطرح شده، مشکل خودتون نیست و یا در میان اطرافیان‌تان کسی رو با این مشکلات نمی‌شناسید. چون هیچ بعید نیست که در آینده خودتون در معرض این مشکل قرار بگیرید یا دغدغه‌راه‌حل این مشکل رو برای کمک به دیگران پیدا کنید.

در نهایت تذکر دو نکته لازمه...

اول این که همه سؤالات و مشکلات مطرح شده در این صفحه واقعی بوده و سؤالات و مشکلات به صورت ذهنی و خیالی مطرح نمی‌شود و فقط برخی مشخصات خاص پرسشگران به خاطر حفظ امانت و اسرار از سؤالات حذف می‌شود.

دوم این که لطفاً سؤالات و مشکلات مشاوره‌ای خودتون رو به دفتر مجله ارسال نکنید، چون هر مشکل و دغدغه‌ای در این صفحه قابل طرح و پاسخ‌گویی نیست. به‌علاوه محدودیت‌های این صفحه اجازه طرح سؤالات و مشکلات مختلف خوانندگان عزیز رو نداره. پیشنهاد می‌کنیم سؤالات خودتون رو با «مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی» شماره تماس: ۰۹۶۴۰ (بدون کد) و یا سایت pasokhgoo.ir ارسال کنید و منتظر پاسخ بمونید.

پرسش

خواهر بیست ساله‌ای دارم که هشت سال از من کوچک‌تر است و انجام برخی واجبات و محرمات بدیهی، نظیر تداوم در نماز و رعایت حجاب در مقابل نامحرم و دوری از خودنمایی را رعایت نمی‌کند. ایشان به علت جوی که در این سال‌ها در جامعه باب شده و شاید به خاطر برخی برخوردها و رفتارهای نامناسب افراد با ظواهر مذهبی، در مقابل صحبت‌ها و تذکرات من جبهه‌گیری می‌کند و با این سخن (متداول و بی‌اساس) که باطن و نیت پاک مهم است و حفظ ظاهر اهمیتی ندارد و مذهبی‌ها اهل ریا هستند و من یکرنگم، تلاش‌های مرا بی‌نتیجه می‌گذارد. دغدغه اصلی و هم‌ و غم من این است که خواهرم هر چه سریع‌تر و بدون سپری کردن عمر و صرف هزینه نافرمانی خداوند در این سال‌ها، بر اثر لطف و هدایت خدا متوجه اشتباه خود شده و در صدد اصلاح برآید. اما متأسفانه راه آن را تا کنون پیدا نکرده‌ام و پس از تلاش‌های موقتی به علت این که از من گریزان نشود، مجبورم سکوت کنم و در نتیجه تاکنون توفیق کسب نکرده‌ام. لطفاً مرا راهنمایی کنید.

پاسخ

خواهر گرامی! این که در برابر خواهر کوچک‌تر خود، احساس مسئولیت می‌کنید، جای تقدیر و تشکر دارد. شما در هر حال در این مسیر مورد توجه خداوند خواهید بود و امیدواریم به لطف الهی در مورد دغدغه ارزشمند خود به نتیجه برسید.

در مورد خواهر کوچک‌تان، فارغ از برخی جزئیات دو مشکل اصلی مطرح است: ۱. نماز ۲. حجاب.

سلاح اصلی ما در این گونه موارد بر همان عقل و منطق استوار است و اکثر مخالفان اسلام و دستورات آن هم معمولاً تلاش می‌کنند با «هو» کردن و بیان امور سطحی و عاطفی و عوامانه به دستورات اسلام مخالفت کنند و از موقعیت حرف‌های منطقی و مستدل بگریزند. فراموش نکنید که اسلام دین منطق و استدلال است. بنابراین اگر بتوانید موقعیت مناسب گفتگوی مؤدبانه و مستدل را فراهم نمایید و بعد با منطق و استدلال فلسفه نماز و حجاب را برای ایشان تبیین کنید، مسلماً اعتقاد ایشان نسبت به این مسائل و خیلی از مسائل دیگر تغییر پیدا می‌کند یا لاقلاً به فکر فرو می‌رود. تبیین این امور نیاز به توضیحات عمیق ندارد؛ بلکه

باید شیوه درست را در بیان تعالیم دینی به کار گرفت. برای موفقیت در این مسأله و آگاه کردن ایشان چند نکته را باید مورد توجه قرار دهید:

۱. شیوه درستی را جهت انتقال مفاهیم دینی و به‌ویژه مسائل که از حساسیت‌های خاص برخوردار هستند، مانند حجاب و پوشش دینی انتخاب کنید. مثلاً باید از بیان این موضوع در جمع به صورت صریح و آشکار و مستقیم پرهیز کنید. اصرار شما در این امر، نتیجه عکس خواهد داشت.

۲. مدتی از تذکرات و توصیه‌های قبلی دست بکشید و با محبت و دوستی بیشتر و شنیدن سخنانش خود را به او نزدیک کنید و دلسوزی و خیرخواهی خود را به او نشان دهید. رابطه‌ای با ایشان برقرار کنید تا همانند یک دوست سخن‌تان را شنوا باشد، نه به عنوان خواهر و کسی که بزرگ‌تر است. نزدیک شدن و دوستی و محبت نباید صرفاً برای بیان مسائل دینی مانند حجاب و پوشش باشد، بلکه باید برای شنیدن خواسته‌ها و آگاهی از نیازهای او و تا حدی برآوردن آن‌ها باشد. برای این که بتوانید ارتباط دوستانه واقعی برقرار کنید، باید توجه داشته باشید که خواهر شما، بنده خداست و خدا او را دوست دارد. ولی دچار اشتباه شده و عناد ندارد، پیامبر گرامی اسلامی می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ وَ يُغْضُّ عَمَلَهُ»؛ خداوند بنده‌اش را دوست دارد ولی از عمل ناپسندش بدش می‌آید.*

به همین دلیل خواهرتان را واقعا و نه به صورت تصنعی دوست داشته باشید و این جهت را بیش از گذشته ابراز نمایید. آن‌گاه دلسوزانه در پی اصلاح عمل او برآید.

۳. بعد از این که اعتماد او را جلب نمودید و صمیمیت بین‌تان برقرار شد و صحبت‌ها و بحث‌هایتان دوستانه گردید، در مسائلی که از شما راهنمایی و استدلال طلب کرد، می‌توانید: از روایات و آیات قرآن در این زمینه استفاده کنید. تأثیر آیات قرآن در افراد، بسیار بیش‌تر است، اما حکایت‌های افراد دور و بر و نمونه‌های عملی از زندگی افراد مختلف به‌خصوص نمونه افراد موفق که کتاب‌های زندگی آنان نوشته شده مانند همسران شهدا نیز تأثیر بسیار زیادی خواهد گذاشت.

۴. در مقابل اشکالات مبنایی او به صورت عقلی و استدلالی سخن بگویید و سعی کنید که اشکالات او را در این زمینه با دلایل عقلانی و قانع‌کننده پاسخ دهید. ۵. چون این موضوع، به حس و ایمان دینی مرتبط

می‌شود، باید مسئله پوشش و حجاب با تقویت باورها و دیگر عناصر دینی و ایمانی، به همراه آمادگی فضای بیرونی صورت گیرد. در این مسیر شیوه تبلیغ عملی، یعنی پایبندی هر چه بیش‌تر والدین و اطرافیان به مسائل و باورها و اخلاقیات دینی و قرار دادن وی در محیط‌های دخترانه شاد و جذاب؛ اما دین‌دار و متشع بسیار بسیار مؤثرتر است. حتی اگر بتوانید یک دوست جذاب و موفق، اما با نماز و با حجاب برای وی مهیا کنید، چه بسا بیش از همه تلاش‌های دیگران ثمربخش خواهد بود.

در آینده پس از آن که رابطه دوستی و رفاقت بین شما ایجاد شد و در مقابل شما موضع‌گیری نداشت، در مورد باطن و نیت هم، می‌توانید برایش توضیح دهید که چگونه می‌شود درون انسان پاک باشد و ظاهر برخلاف آن نشان دهد؟! زیرا «از کوزه همان برون تراود که در اوست».

پس نمی‌شود با الفاظ، بازی کرد و خود را آرام نمود. این که می‌گویند: «من یکرنگم» بله، ما دو نوع یکرنگی داریم: یکرنگی الهی و دیگری شیطان‌ی. باید دید ظاهر ما کدام یک از این دو را حکایت می‌کند. از هر کدام حکایت می‌کند، ما اهل همانیم. البته اگر این امور را رعایت کردید، اما نتیجه‌ای حاصل نشد، نگران نباشید. توجه داشته باشید اولاً شما بیش‌تر از این تکلیفی ندارید و فعلاً در حقتش دعا کنید، تا خداوند زمینه هدایت ایشان را به دست شما و دیگری فراهم نماید.

ثانیاً تأثیرات برخی از توصیه‌ها و تلاش‌ها گاهی نیازمند گذشت زمان است و نباید توقع داشته باشید که در کوتاه مدت اثربخش باشد.

کم نبودند افرادی که در اوایل جوانی اشتباهاتی داشتند، اما به مرور زمان متحول شدند. اما مهم آن است که در این مدت به هیچ وجه رابطه خود را با وی قطع نکنید و زمینه بازگشت را برای وی مسدود ننمایید. این نکته را به روشنی به او بفهمانید که از کارها و رفتارهای او عمیقاً ناراحتید، اما همچنان او را عاشقانه دوست دارید و آغوش شما همواره برای او باز است.

پی‌نوشت:

* علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۲۹، ص ۴۰۱، مؤسسه الوفاء بیروت، ۱۴۰۴ ق.